

ZPRÁVA O ČINNOSTI TÝMU Č. 9 PRO KAMENIVO ZA ROK 2018

Vedoucí týmu: Ing. Zuzana Sazimová
Tajemník týmu: Ing. Petr Svoboda

1. Poslání a charakteristika týmu

Kámen a kamenivo jsou základním a nejrozšířenějším stavebním materiálem. Používají se při výstavbě všech druhů vrstev vozovky a i pro další stavební účely.

Tým pro kamenivo je odborným týmem a je jedním z nejstarších týmů Sdružení. Důvodem jeho vzniku bylo získávání a zpracování informací z oblasti problematiky výroby a prodeje kameniva a předávání těchto informací odborným pracovníkům členských firem prostřednictvím členů týmu. Naopak tým zase získává zpětnou vazbu od těchto firem, přebírá jejich zkušenosti a problémy z praxe.

Prostor na jednání týmu dostávají rovněž organizace prezentující technologie na těžbu a zpracování kameniva i organizace zaměřené na zkušebnictví (ZKK Hořice, ZK Blatná, TZÚS Plzeň, TZÚS České Budějovice atd.).

2. Porady v roce 2018

Datum porady	Místo konání / u firmy	Počet účastníků
6. 3. 2018/ 64. jednání	Jakubčovice / EUROVIA Kamenolomy a.s.	21
3.–4. 10. 2018 / 65. jednání	Jesenice u Rakovníka / Kamenolomy ČR, a.s.	27

3. Členská základna týmu (stav k 31. 12. 2018)

Členskou základnu týmu tvoří převážně organizace, které se zaměřují na výrobu kameniva a zhotovitelé staveb, kteří kamenivo používají. Pravidelně se jako hosté zúčastňují zástupci zkušeben, kteří přinášejí důležité informace jak z oblasti technické normalizace, tak z oblasti zkušebnictví a dále zástupci Centra technické normalizace, kteří podávají informace o vývoji evropských norem a implementaci norem do české normalizační soustavy. Snažíme se rovněž oslovit ke spolupráci zástupce investorských organizací, v roce 2017 a 2018 probíhala užší spolupráce s ŘSD ČR.

4. Výsledky činnosti týmu v roce 2018 včetně zhodnocení činnosti a plnění úkolů

Technické normy na kamenivo

Na pracovních poradách je podávána pravidelná informace o aktuálním stavu v oblasti zkušebních a výrobních norem na kamenivo. Konečná podoba norem měla být vytvořena již v průběhu roku 2016 a předložena ke konečnému hlasování. Formální hlasování bylo v roce 2017 ukončeno. Harmonizovanými normami se ovšem nestaly a nebyly z důvodu neschválení Evropskou komisí vyhlášeny v OJEU (Official Journal of the European Community). Na podzimním jednání týmu jsme se dozvěděli o zamítavém posouzení, které provedl nový konzultant Ing. Václav Hadrava. Bylo doporučeno pozvat konzultanta Ing. Václava Hadravu na příští jednání týmu pro kamenivo nebo informovat tým pro jakost., aby objasnil, jaký bude nejspíše budoucí vývoj v této oblasti. Ing. Sazimová a Ing. Svoboda se zúčastnili jednání týmu pro jakost – zde v prezentaci vysvětlil Ing. Hadrava důvody svého zamítavého stanoviska:

- EK musí zajistit shodu hEN s CPR.
- Problémy jsou s nedodržením mandátu k vypracování normy – v normě např. chybí vlastnosti v mandátu uvedené, naopak jsou zde vlastnosti navíc oproti mandátu, předmět normy neodpovídá mandátu apod.
- Není dodržena struktura harmonizované normy (nesoulad mezi textem normy a přílohou ZA, přílohy, které nejsou napojeny na text normy apod.).
- Problémy s kvalitou textu norem (nejasnost, nejednoznačnost, vnitřní nekonzistence).

Požadavky na kamenivo v revizi norem na asfaltové směsi

Ing. Petr Svoboda informoval o situaci v oblasti výrobních norem na asfaltové směsi. Vzhledem k tomu, že nebyly nově zpracované a platné normy na asfaltové směsi citovány v OJEU, není možné podle těchto norem uvádět asfaltové směsi na trh.

Zajištění platnosti stávajících požadavků bude proto realizováno urychlenou revizí stávající ČSN 73 6121, která spočívá v převedení všech NA příloh z dnes již neplatných ČSN EN 13108 z roku 2008 do revidované ČSN 73 6121. Norma vyšla v únoru 2019 s platností od 1. 3. 2019.

Vzhledem k tomu, že byla dále zrušena NA příloha ČSN EN 14023 a požadavky na PMB pojiva jsou od roku 2018 stanoveny v ČSN 65 7222-1, budou NA přílohy z původních výrobních norem ČSN EN 13108 upraveny tak, aby odpovídaly jak platné ČSN 65 7204, tak i ČSN 65 7222-1. Revidovaná ČSN 73 6121 bude obsahovat i převodní tabulku pro jednotlivé typy polymerem modifikovaných pojiv. Současně bude v revidované ČSN 73 6121 uvedena poznámka, že projekty schválené do 31. 12. 2017, případně projekty již zahájené, které budou dokončeny v roce 2018, případně 2019, nebudou aktualizovány a proběhnou s použitím pojiv, jejichž zařazení odpovídá třídám platným před vydáním ČSN 65 7222-1 s přihlédnutím k převodní tabulce. Obdobně platí i pro zkoušky typu asfaltových směsí, že schválení vydané do 31. 12. 2017 plně respektuje původní značení a platné zkoušky typu nebudou do doby harmonizace nových výrobních norem řady ČSN EN 13108 měněny v návaznosti na ČSN 65 7222-1 opět s přihlédnutím k převodní tabulce.

Vysvětlení bylo formou dopisu rozesláno všem členským organizacím Sdružení a dalším partnerům.

Využití nestandardních výrobků

Byla podána informace o navazujících činnostech v této oblasti a představena realizace dílčích projektů:

- „Ověření kritéria CBR a možnosti částečného použití těžného kameniva ve směsi mechanicky zpevněná zemina (MZ)“ – realizovaný projekt potvrdil na laboratorně připravovaných vzorcích reálnost úpravy původních zastaralých požadavků na nestmelené směsi MZ a možnost jejich sjednocení s požadavky na směsí ŠDB
- „Ověření použitelnosti mechanicky zpevněné zeminy jako alternativy štěrkodrti“ – nyní jsou zkoušeny reálné materiály dostupné v praxi.

Ing. Zajíček připravil na základě výsledků výše uvedených projektů návrh revizi norem. Návrh bude nejdříve projednán se členy Národního aplikačního týmu a následně bude zaslán k připomínkám. Členové týmu pro kamenivo budou mezi připomínající zahrnuti.

Problematika nebezpečných látek v kamenivu

Oproti původním předpokladům se v 2. generaci evropských norem neobjevily požadavky na hodnocení kameniva z hlediska obsahu nebezpečných látek a nebudou požadavky doplněny ani v upravených normách. V normách je uveden odstavec týkající se problematiky nebezpečných látek, ve kterém je odkázáno na národní předpisy. Do evropských norem nebyly zavedeny požadavky na hodnocení nebezpečných látek. Zkušenosti z posledních let ukazují, že je problematice nebezpečných látek v kamenivu nutné věnovat velkou pozornost, a to v jak v úrovni používání kameniva ve stavbách s ohledem na možné uvolňování nebezpečných látek do životního prostředí do doby, než bude hodnocení kameniva zavedeno do výrobních EN norem, tak v úrovni dodržování zásad ochrany zdraví při práci v kamenolomech.

Ing. Ivan Hranička ze společnosti Eurovia Kamenolomy, a.s., popsal opatření, která byla učiněna v kamenolomu Litice poté, co byla zjištěna větší koncentrace azbestových vláken v kamenolomu. Opatření jsou poměrně nákladná, nicméně přispěla k tomu, že je možné v kamenolomu Litice těžit kamenivo i nadále, aniž by byli ohrožováni zaměstnanci kamenolomu a obyvatelé přilehlých obydli. Vzhledem k tomu, že v České republice neexistuje žádný předpis, který by výrobcům kameniva nařizoval nebo doporučoval provést opatření při vyšším výskytu azbestových vláken, postupovalo se při úpravách podle zásad zakotvených v německé směrnici.

V diskuzi bylo konstatováno, že více problémů v praxi vzniká, když je kamenivo dováženo na stavby a jsou měřeny koncentrace azbestových vláken přímo na staveništích na základě stížností.

Proto je žádoucí, aby byl v budoucnu vytvořen český předpis (například po vzoru německé směrnice, kterou Sdružení přeložilo do českého jazyka), aby byly stanoveny jasné podmínky provozu lokalit, ve kterých se při výrobě kameniva mohou uvolňovat nebezpečná azbestová vlákna.

Odborné exkurze

V rámci činnosti týmu pro kamenivo mají hostitelé možnost formou exkurze prezentovat vlastní provozovnu (kamenolom), případně zajímavou stavbu. V roce 2018 byli hostiteli společnost EUROVIA Kamenolomy, a.s., která hostila jednání týmu ve svém lomu v Jakubčovicích a součástí byla rovněž exkurze do lomu.

5. Související pracovní jednání

- 23. 5. 2018 jednání týmu pro asfaltové technologie za horka.
- 14. 11. 2018 jednání týmu pro jakost v Jihlavě.
- 20. 11. 2018 jednání týmu pro asfaltové technologie za horka ve Velichovkách.
- 29. 11. 2018 jednání týmu pro cementobetonový kryt a podkladní vrstvy v Domašově.

6. Informační zdroje a spolupráce s jinými institucemi

CEN, ÚNMZ (Agentura ČAS), TNK 99

K práci týmu pro kamenivo byly využity informace zástupce v TNK 99 Kámen a kamenivo, rady pro technickou normalizaci ÚNMZ, CEN/TC 154/SC3, CEN/TC 227 WG 6 a informace dalších odborníků především z řad členských organizací.

Další týmy Sdružení

Prostřednictvím tajemníka týmu byli členové informováni o závěrech z jednání týmu souvisejících s činností týmu pro kamenivo. Byla využita především spolupráce s týmem pro asfaltové technologie za horka, týmem pro životní prostředí a týmem pro jakost.

Notifikované osoby (Oznámené subjekty) a Centra technické normalizace

Jednání týmu pro kamenivo se pravidelně účastní zástupci notifikovaných osob (Oznámených subjektů), se kterými je řešena problematika uvádění výrobků na trh, systém řízení výroby, nařízení CPR apod.

Vysoké školy

V roce 2017 byl s VUT v Brně a zkušebny kameniva realizován projekt zaměřený na porovnání zkušebních postupů na kvalitu jemných částic kameniva.

Těžební unie

Členové Sdružení se prostřednictvím zpravodaje SILNICE MOSTY a www stránek dovídají o nejvýznamnějších akcích TU, především výstavy Expo Lesní lom. Do budoucna by byla potřebná větší spolupráce s TU, která by vedla ke snadnějšímu rozšiřování dobývacích prostorů a jednodušší možnosti otevřít případně další kamenolom.

ŘSD ČR a SFDI

V roce 2017 byl ve spolupráci s ŘSD ČR a s využitím programu „Nových technologií“ SFDI realizován projekt porovnávacích zkoušek zaměřený na kvalitu jemných částic a možnosti využití MZ jako alternativy štěrkodrti, program „Nových technologií“ byl ovšem zrušen, zůstává ale možnost spolupracovat s ŘSD ČR na realizaci výzkumných úkolů, porovnávacích zkoušek, realizaci zkušebních úseků apod.

Státního úřad pro jadernou bezpečnost

Byla navázána spolupráce s tímto úřadem a představeny požadavky zákona č. 263/2016 Sb., atomový zákon a vyhlášky č. 422/2016 Sb., o radiační ochraně a zabezpečení radionuklidového zdroje se vztahují na stavební materiály.

7. Plán činnosti na rok 2019, předpokládané termíny jednání

V průběhu roku 2019 by měly být znovu připraveny výrobní normy na kamenivo pro další již 3. formální hlasování. Počátkem roku 2019 by se měla uskutečnit jednání s HAS konzultanty, kteří nedoporučili vydání nových norem na kamenivo v OJEU. V průběhu května až září 2019 by se měla uskutečnit jednání příslušných subkomisí zodpovědných za kamenivo pro jednotlivé použití. Do 20. září 2019 by měly být texty poslány CEN/TC 154. 21 a 22 října 2019 by se pak mělo uskutečnit plenární zasedání CEN/TC 154 v Zurichu. Teprve následně by mělo být zahájeno 3. formální hlasování a implementaci do ČSN tak můžeme očekávat nejdříve v roce 2020.

Počátkem roku 2019 bude opět zorganizován sběr dat o výrobě kameniva v kamenolomech v roce 2018. Údaje o výrobě kameniva v roce 2018 budou součástí každoročně vydávané publikace Sdružení Přehledy o výrobě a zpracování materiálů pro stavbu vozovek. Nadále bude sledována problematika nebezpečných látek v kamenivu, možné využití vedlejších produktů, kvalita jemných částic atd.

Na jarním a podzimním zasedání týmu předpokládáme projednat následující témata:

- Výrobci kameniva poukazují na nedostatek některých frakcí kameniva (např. úzké frakce 8/11, místně 4/8 nebo drobné kamenivo 0/2 či 0/4), v budoucnu lze očekávat rovněž nedostatek kameniva 32/63 pro drážní stavby. Diskutovat proto se bude možnost schvalovat náhradní zdroje kameniva v případě nedostatku kameniva, se kterým byla provedena zkouška typu.
- Zástupci týmu pro kamenivo se budou účastnit jednání ohledně nových OTP SŽDC, na jarním týmu nám navrhované změny představí Ing. Čihák a Ing. Jasanský (SŽDC).
- Diskutuje se o spuštění elektronického schvalování zkoušek typu ze strany ŘSD ČR, na jarním jednání týmu se účastní zástupce ŘSD, který seznámí přítomné se stavem schvalování.
- Výrobci, kteří mají vazby na zahraničí, poskytnou informace o parametrech kameniva pro kolejové lože požadovaných zahraničními železničními správami a seznámí členy týmu se zkouškami, které se provádí v zahraničí (Francie, Německo, Rakousko).
- Je nutná spolupráce s dalšími asociacemi a sdruženími v záležitostech usnadnění rozšiřování dobývacích prostor a otevírání nových kamenolomů.

V roce 2019 se uskuteční 2 pravidelná jednání na jaře (duben) a na podzim (říjen–listopad).

Zpracovali: Ing. Zuzana Sazimová
Ing. Petr Svoboda

V Liticích a Praze dne 20. 2. 2019